

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

15. søndag i treenighetstiden – 21. september 2014

Prekentekest: Matt 5, 38-48

Lesetekst I: Mika 6, 6-8

Lesetekst II: Fil 1, 9-11

Et speil av Gud

Den siste tiden har vi, ikke minst gjennom det vi ser og hører fra Syria og Irak, fått et møte med ondskaper i verden. I denne teksten utfordrer Jesus oss på hvordan vi skal møte ondskaper, hvordan vi skal svare når den konfronterer oss.

En del av inntrykkene som har møtt oss gjennom media den siste tiden, har ledet tankene mine til en fortelling jeg en gang hørte fra konsentrasjonsleirene under 2. verdenskrig. En jøde som vet at han snart skal dø, spør sin fangevokter: «Warum?» Fangevokteren svarer «Es gibt kein warum». Det er snakk om en ondskap som ikke trenger noen begrunnelse, den trenger ikke forklare seg. Det er bare sånn.

Betingelsesløs ondskap

Dette er den betingelsesløse ondskaper. Det var den samme type ondskap Jesus selv ble konfrontert med. Et menneske kan tåle mye hvis det ser en hensikt med det som skjer, en mening i tilværelsen. Men for at Jesu lidelse for våre synder skulle være total, måtte Jesus miste selv dette: Vissheten om hensikten med lidelsene og uretten som ble begått mot ham. At han kom til dette bunnpunktet, ser vi i ordene han roper ut: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?» Jesus ble knust av den betingelsesløse ondskaper, den som ikke trenger noen begrunnelse. Es gibt kein warum, var kanskje svaret som klang i Jesu ører der på korset, og dermed var straffen og lidelsen total for ham.

Men dermed blir også Jesu utfordringer til oss desto mer troverdige. Jesus gjorde ikke motstand da han ble rammet av betingelsesløs ondskap. Hans eneste svar var: «Tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.» Så radikalt utfordrer Jesus oss i denne teksten. Vi skal møte den betingelsesløse ondskaper med betingelsesløs godhet og kjærlighet. Men hvordan kan vi klare dette? Det kan umulig være en naiv selvutslettelse Jesu oppfordrer til her, men heller en radikal og grenseløs kjærlighet til alle mennesker, slik Gud har det. Vi er barn av vår Far i himmelen, og slik barn bærer likheten med foreldrene i sine ansikter, slik skal vi ligne Gud.

Bak ondskaper

Det innebærer for eksempel å se bak ondskaper. Å se mennesket som gjennomfører den. Hva er det dette mennesket har opplevd som leder det til så ondskapsfulle handlinger? Fangevokterens ondskap mot jøden kan aldri forsvares. Men hvis vi skal være ærlige mot oss

selv: Under gitte betingelser og forutsetninger, kunne det vært meg som var denne fangevokteren?

Artisten Sting synger en sang ("Tomorrow We'll See") om en gateprostituert som er ute og «jobber». Refrenget går slik: "Don't judge me, you could be me in another life, in another set of circumstances." Ligger noe av hemmeligheten her? Å øve oss i å se bak ondskaper, se mennesket som utfører ugjerningen, og spørre oss hva som kan ha ledet det ned denne veien. Og om vi selv kunne havnet der i gitte omstendigheter.

Betingelseløs godhet

Noe av det som kan skje, hvis vi kommer til et punkt der vi kan møte ondskap og urett som rammer oss, med godhet og betingelseløs kjærlighet, er at de som begår ondskap, får et møte med Guds godhet. Med Guds alternative juss. Dette er ikke en juss som kan anvendes i rettssamfunnet, der man må og skal operere med reaksjoner og straff når noen begår urett mot andre. Men det er en juss som kan anvendes på et relasjonelt plan, fra menneske til menneske. Der kan mennesker som begår onde gjerninger, få et møte med Guds godhet og betingelseløs kjærlighet som forvandler deres liv.

I Les Miserables svarer Jean Valjean på biskopens godhet og gjestfrihet ved å stjele verdifulle gjenstander. Men tyven blir tatt, og igjen konfrontert med biskopen. Biskopen sier til politiet at Valjean har fått disse verdifulle gjenstandene, at det ikke var et tyveri. Denne opplevelsen forandrer Jean Valjean sitt liv totalt. Et møte med betingelseløs godhet.

Det er dette som må prege den moderne misjonsbevegelse. Dette er den eneste måten vi som kirke kan være troverdige på, den eneste måten vårt budskap kan ha gjennombruddskraft på. Å speile den betingelseløse gode Gud, å demonstrere Jesu betingelseløse kjærlighet. Men hvordan kan vi klare det? Når vi er ærlige om vårt eget liv og vår hverdag, og prøver å anvende Jesu konkrete utfordringer på oss selv, det er da dette virkelig blir vanskelig. Men kanskje handler det om å begynne med noen små steg, og vokse og utvikle oss i dette etter hvert. Leseteksten i Filipperne 1 viser hvordan dette kan være en prosess, en utvikling, en gradvis forbedring. «Mer og mer», som Paulus skriver der.

Svart belte

Dette minner underlig nok om karate. Undertegnede begynte å trene karate for tre år siden. Et av kjennetegnene ved tradisjonell karate er at det er uhyre vanskelig. Å gjennomføre de mange teknikkene på en korrekt måte, og med tilstrekkelig hurtighet og styrke, er en svært tid- og tålmodighetskrevede prosess. Dess lenger jeg trener, jo mer erfarer jeg hvor lite karate jeg faktisk behersker, og hvor uhyre vanskelig dette er.

Det var en aha-opplevelse for meg å lese hva landslagstreneren skrev på facebook: Han har trent mange år, er på fjerde nivå av svart belte, men opplever at han fremdeles bare står på dørterskelen til en verden av ny kunnskap og ferdigheter i denne kampkunsten. Det er bare gjennom trening, trening og atter trening, at man utvikler seg videre. Kanskje er det slik med Jesu utfordringer til oss på dette området også: Vi må trene oss opp, dag for dag, først med små steg, så med stadig lengre steg, til å leve ut den betingelseløse godhet.

Trene seg i godhet

For å trekke parallellen til karate enda lenger: Ved første øyekast ser karate meget brutalt ut. Og det er ikke uten grunn: I karate lærer man hvordan man mest mulig effektivt uskadeliggjør en motstander. Når man behersker teknikkene, kan de være livsfarlige. Men paradokset er at karate i bunn og grunn handler om å unngå voldelig oppførsel. Den karakterbyggende dimensjonen ved karate, den sterke vektleggingen på respekt og høflighet, og den grunnleggende tryggheten en dyktig karateutøver har om at han eller hun kan ta vare på seg selv i en truende situasjon, skal lede til at voldelige situasjoner kan unngås. Målet er å lære karate så godt at du aldri får bruk for det.

Dette minner om Paulus sin formaning i Filipperne 1, det store målet for den helliggjørende prosessen: Å stå rene og uten feil på Kristi dag. Men dette handler om øvelse. Om å trene seg i godhet.

Günther Theiss

Teolog og ordinert prest, misjons- og ungdomsrådgiver, Stavanger bispedømme.
gat@kirken.no